

המקדש והחכמה

דף מקורות לשיעורו של הרב ארל"ה הראל.

רמב"ם הלכות ממרים פרק א

הלכה א

בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה, והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל, ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה, וכל המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן. ולישען עליהן.

הלכה ב

כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל

הלכה ג

כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל, אלא כל דין שנולד בו ספק לאחד מישראל שואל לבית דין שבעירו אם ידעו אמרו לו אם לאו הרי השואל עם אותו בית דין או עם שלוחיו עולין לירושלים ושואלין לבית דין שבהר הבית אם ידעו אמרו לו אם לאו הכל באין לבית דין שעל פתח העזרה, אם ידעו אמרו להן ואם לאו הכל באין ללשכת הגזית לבית דין הגדול ושואלין, אם היה הדבר שנולד בו הספק לכל, ידוע אצל בית דין הגדול בין מפי הקבלה בין מפי המדה שזנו בה אומרים מיד, אם לא היה הדבר ברור אצל בית דין הגדול זמין בו בשעתו ונושאים ונותנים בדבר עד שיסכימו כולן, או יעמדו למיין וילכו אחר הרוב ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין להן, משבטל בית דין הגדול רבתה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדבריו וזה מטהר ונותן טעם לדבריו זה אוסר וזה מתיר.

רדב"ז הלכות ממרים פרק א הלכה א

ב"ד הגדול שבירושלים וכו'. ספרי פי שופטים ואלו ואלו באין לב"ד הגדול שבלשכת הגזית שמשם תורה יוצאת לכל ישראל שנאמר כל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו. עוד שם ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך על הוראת בית דין הגדול שבירושלים חייבים מיתה ואין חייבים מיתה על הוראת ב"ד שביבנה:

ס"פ משנה הלכות ממרים פרק א הלכה ז

כשהיה ב"ד הגדול קיים וכו' עד זה אוסר וזה מתיר. ברייתא בסנהדרין פרק הנחנקין דף פ"ח: תניא אמר ר' יוסי מתחלה לא היו מרבים מחלוקות בישראל וכו' עד יעשית תורה כשתי תורות.

זלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פח עמוד ב

זניא, אמר רבי יוסי: מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל, אלא בית דין של אבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית, ושני בתי דינין של עשרים ושלושה, אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה, ושאר בתי דינין של עשרים ושלושה ושבין בכל עיירות ישראל. הוצרך הדבר לשאול - שואלין מבית דין שבעירן, אם זמעו - אמרו להן, ואם לאו - באין לזה שסמוך לעירן. אם שמעו - אמרו להם, אם לאו - באין לזה שעל פתח הר הבית. אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - באין לזה שעל פתח העזרה. ואומר: כך דרשתי וכך דרשו חבירי, כך למדתי וכך למדו ובירי. אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - אלו ואלו באין ללשכת הגזית, ששם

יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים. ובשבתות ובימים טובים יושבין בחיל. ושאלה שאלה בפניהם, אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - עומדין למיין המטמאים - טמאו, רבו המטהרין - טהרו. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן - רבו מחלוקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות.

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ג הלכה א

עד אימתי יושבין הדיונים בדין סנהדרי קטנה ובית דין של שלשה יושבין מאחר תפלת השחר עד סוף שש שעות ביום, אבל בית דין הגדול היו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים, ובשבתות וימים טובים היו יושבין בבית המדרש שבהר הבית.

רדב"ז הלכות סנהדרין פרק ג הלכה א

אבל בית דין הגדול וכו'. פרק אלו הן הנחנקים בברייתא אלו ואלו באין ללשכת הגזית ששם יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ובשבתות ובימים טובים יושבין בחיל והחיל היא חומה ולפנים ממנה העזרה ועליה כתיב ויאכל חיל וחומה ושלש מחיצות היו להר הבית החומה והסורג והחיל הסורג גבוה " ספחים והחיל גבהו עשר אמות ושם בחיל היה בית המדרש ושם היו יושבין:

ספר הכוזרי מאמר ג אות לט

לט. אמר החבר: תורתנו קשורה בהלכה למשה מסיני או מן המקום אשר יבחר ה', כי מציון תצא תורה וזכר ה' מירושלים...
מ. אמר הכוזרי: איך יתכן זה עם לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו.
מא. אמר החבר: לא נאמר זה אלא להמון, כדי שלא יחדשו משכלם ויתחכמו מדעתם ויקבעו לעצמם תורות מהקשטם כמו שעושים הקראים, ומזהיר לשמוע מן הנביאים אחרי משה ומן הכהנים והשופטים, כמו שאמר בנביא: נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך וגוי, ואמר בכהנים ובשופטים שיהיו דבריהם נשמעים. והיה מאמרו: לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, על מה שצויתי אתכם על ידי משה ועל ידי נביא מקרבך מאחריך, על התנאים המכריזים בנבואה, ומה שנקבצו עליו הכהנים והשופטים מן המקום אשר יבחר ה', מפני שהם נעזרים בשכינה, ולא יתכן לעבור עליהם שיסכימו בדבר שחולק על התורה, בעבור רובם. ולא תעבור עליהם הטעות לחכמתם הרחבה הירושה והטבעית הקנויה. כאשר קבלו, כי הסנהדרין היו מצווים לדעת כל החכמות, כל שכן שמעט שנסתלקה מהם הנבואה או מה שעומד במקומה מבת קול וזולת זה.

ישעיהו פרק ב

(א) הדבר אשר תזה ישעיהו בן אמוץ על יהודה וירושלם:
(ב) והיה באחרית הימים יכה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים:
(ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וירגו מדרכיו נלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם:
(ד) וישפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים ונתיתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה:

יכה פרק ז

(א) והיה באחרית הימים יכה הר בית ה' נכון בראש ההרים ונשא הוא מגבעות יהרו עליו עמים:
(ב) והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב וירגו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם:
(ג) וישפט בין עמים רבים והוכיח לגוים עצמים עד רחוק וכתתו חרבותיהם לאתים וניתתיהם למזמרות לא ישאו גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה:
(ד) וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד כי פי ה' צבאות דבר: